

Received / Makale Geliş Tarihi 16.06.2024
Published / Yayınlanma Tarihi 30.09.2024
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 8 (46)
pp / ss 1099-1110

Review Article / Derleme Makale
10.5281/zenodo.13881449
Mail: editor@pejoss.com

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şirin Yakut
<https://orcid.org/0000-0003-1160-5956>

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul/Türkiye
ROR Id: <https://ror.org/0188hvh39>

Enflasyonun Genel Ekonomi ve İşletmeler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi

Analyzing the Effects of Inflation on the General Economy and Businesses

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, enflasyonun ülke ekonomisi ve işletmeler üzerindeki etkilerinin araştırılmasıdır. Yöntem olarak bu çalışmada niteliksel tümden gelim yöntemi izlenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın yazımında ikincil kaynaklar olan kitaplar, makaleler, tezler ve yazılı dokümanlardan yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda enflasyonu piyasada istikrarsızlıklara neden olduğu, bu sorunlar nedeniyle işletmelerin mali tablolarının gerçek durumları yansıtmamasını zorlaştığını, yapılan hatalı hesaplamalar ve enflasyonun tablolara doğru bir şekilde yan sıralaması nedeniyle daha da karmaşık hale geldiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca enflasyon ülke ekonomilerini, işletmeleri ve tüketicileri olumsuz yönde etkilemekte bu olumsuzluğun giderilmesinde de tarafların birlikte, dayanışma içerisinde ve genel ülke politikalarına göre hareket etmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Enflasyon, İşletmeler, Enflasyon Muhasebesi, Vergiler, Satın Alma Gücü, Refah.

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the effects of inflation on the national economy and businesses. As a method, qualitative deductive method was followed in this study. In this context, secondary sources such as books, articles, theses and written documents were utilized in the writing of the study. As a result of the study, it is concluded that inflation causes instability in the market, due to these problems, it is difficult for the financial statements of the enterprises to reflect the real situations, and it becomes more complicated due to incorrect calculations and the correct side ordering of inflation to the tables. In addition, inflation negatively affects national economies, businesses and consumers, and in order to eliminate this negativity, it is necessary for the parties to act together, in solidarity and according to the general country policies.

Keywords: Inflation, Businesses, Inflation Accounting, Taxes, Purchasing Power, Economic Welfare.

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, enflasyonun ülke ekonomisi ve işletmeler üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Gelişmekte olan ülke ekonomilerinde enflasyon toplumu, işletmeleri ve ülke ekonomisini, gelişmiş olan ülkelere göre çok daha fazla etkilemektedir. Bu kapsamda gelişmekte olan ülkelere Türkiye’de enflasyonla mücadelede kamu, işletmeler, toplum, STK’lar ve ilgili kurumların birlikte ve dayanışma içerisinde hareket etmesi ihtiyacı doğmaktadır. Enflasyon ülkelerde istikrarsızlık oluştururken istihdamı olumsuz yönde etkilemekte, işletmelerin yatırımlarını ve karlılığını önlemekte, toplumda ise gelir dağılımı eşitsizliğine neden olmaktadır.

Enflasyon nedeniyle piyasada meydana gelen sorunlar nedeniyle işletmelerin mali tabloları olağan yapılarından uzaklaşarak gerçek finansal durumların yansıtılmasını zorlaştırarak ek çabalar gerektiren bir yapıya dönüşmektedir. Diğer bir ifadeyle işletmelerin gerçekleştirdikleri faaliyetler sonrasında kayıtlara geçen veriler enflasyon nedeniyle yeniden hesaplama ve enflasyonun getirdiği etkileri hesaplara yansıtma zorunluluğu nedeniyle işlemler çok daha karmaşık hale gelmektedir. Ayrıca enflasyon muhasebesinin tam olarak uygulanamaması halinde şişirilmiş gelirler üzerinden vergiler ödenmesi ve enflasyonun getirdiği sorunların çok daha olumsuz etkilerinin yaşanması söz konusu olmaktadır.

İşletmeleri ve dolayısıyla ekonomileri çok büyük finansal sorunlarla karşı karşıya bırakabilen enflasyonun kısa sürede olumsuz etkilerinin giderilmesi mümkün olmamaktadır. Ancak uzun sürede kamu ve ilgili tüm tarafların iş birliği sayesinde enflasyonun yıkıcı etkilerinden uzaklaşılabilir. Dolayısıyla bu çalışmanın yapılmasında amaç enflasyon muhasebesi ile mücadelede işletmelerin ve muhasebe mensuplarının alması gereken önlemler ve enflasyonun yıkıcı etkilerinin azaltılmasına yönelik faaliyetlerin neler olduğu ve hangi önerilerin getirilebileceği konusu ele alınmıştır. Bu kapsamda yapılan akademik çalışmaların üniversite-sanayi iş birliği içerisinde ülke ekonomisine, topluma ve işletmelere önemli faydaları olacağı düşünülerek bu çalışma planlanmıştır. Çalışma planında enflasyon, gelir, kaynak dağılımı kavramlarını yer verildikten sonra, Enflasyonun Genel ekonomi üzerindeki kaynak dağılımı tüketim ve tasarrufa olan etkileri incelenmiştir. daha sonra çalışmanın temel konusu olan enflasyon işletme üzerindeki etkileri başlığı altında; çalışan performansına, yatırım kararlarına, ekonomik yapıya, stok yapısını, üretim politikasına, satış politikasına ve kar dağıtım politikasına olan etkiler incelenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Enflasyonun Kavramı

Enflasyon, bir ekonomide fiyat seviyesindeki sürekli artış olarak tarif edilmekte ve yıllar içinde enflasyon oranlarındaki değişimler ülkelerin refah durumu hakkında da fikir vermektedir. Enflasyondan bahsedebilmek için çok sayıda mal ve hizmetin ortalama fiyatındaki artışın sürekli olması gerekmektedir. Enflasyon seviyesini belirlemek için bu ürün ve hizmetlerin ortalama değeri baz alınmakta ve belirli bir ağırlığı esas alınmaktadır. Söz konusu ürün ve hizmetlerin seçimi, katsayıların belirlenmesi, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilmektedir ve bu miktar resmi enflasyon olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası gibi ihtisas odalarının da çeşitli bilimsel çalışmaları bulunmakta ve bu hesaplamalar zaman-zaman birbirinden farklı olmaktadır (Hiçyorulmaz ve Akdoğan, 2023: 115).

2.2. Gelir Dağılımı Kavramı

Bir ekonomide belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerden elde edilen gelirin, üretim süreci içerisindeki dağılımına gelir dağılımı denilmektedir. Bu bağlamda gelir eşitsizliği, üretim sürecinde yer alan kişilerin, elde edilen gelirden adil bir pay alamamaları durumunu ifade etmektedir (Erçakar ve Güvenoğlu, 2018: 39). Bu nedenle gelir dağılımı, bir ekonominin en önemli konuları arasında yer almaktadır. Günümüzde dengeli bir gelir dağılımının sağlanması her ülkede ekonomi politikasının temel hedeflerinden biri olmaktadır. Kamu gücünün, hem ekonomik hem de sosyal boyutları kapsamında, dengeli gelir dağılımı sağlanması konusunda önemli yükümlülükleri bulunmaktadır (Peçe vd., 2016: 135).

Refah devleti sürecinin oluşturulabilmesi, devlete gelirin adil dağılımını sağlama konusunda sosyo-ekonomik sorumluluk yüklemektedir. Bir ülke gelir dağılımı eşitsizliğini ve gelir eşitsizliğinin yol açtığı sosyo-ekonomik sorunları azaltmak için çeşitli tedbirler alınmaktadır. Bu kapsamda devletin teşvik ettiği politikalarından biri de, hastaların, yaşlıların, çocukların ve işsizlerin temel hizmetlerden daha fazla yararlanabilmesi için kamu sektörü sosyal harcamalarının bir parçası olan sosyal güvenlik harcamalarının artırılmasıdır. Bir ülke ekonomisinin zayıf yapısı yapılan harcamaların azalmasına, ülkedeki gelir dağılımı eşitsizliğinin artmasına neden olmaktadır Bu nedenle sık sık yaşanan enflasyon krizleri ve rejim değişiklikleri gelir dağılımına etki etmektedir (Karaman ve Özçalık, 2007: 27).

2.3. Kaynak Dağılımı Kavramı

Enflasyon aynı zamanda ekonomideki mevcut görece fiyat dengesini de kötüleştirmekte, bu durum kaynakların dağılımını değiştirmektedir. Eğer kamu ve özel sektör arasındaki kaynak dağılımı enflasyondan önce optimal bir dengedeysen, enflasyon genellikle bu dengeli kamu sektörünün lehine ve özel sektörün aleyhine çevirmektedir. Bunun nedeni, enflasyona bağlı olarak kamu gelirlerindeki artışın genellikle genel fiyat seviyesinin üzerinde olmasıdır. Bu durumda kamu sektörünün verimliliğinin özel sektöre göre daha düşük olduğu varsayılırsa, verimlilik düzeyi düştükçe gayri safi milli hasılanın da azalacağı açıkça görülmektedir. Enflasyonun en olumsuz etkilerinden biri varlıkların değerindeki nominal artışların vergilendirilmesi olmaktadır. Vergi sistemleri kamu gücünün politikalarına bağlı olarak, nominal gelirdeki tüm artışların aynı oranda vergilendirilmesine izin vermemektedir. Bu durum genellikle kaynakları, vergi yükünün daha az olduğu alanlara kaydırmakta ve kaynak tahsisi dengesini bozmaktadır (Aslan, 2023: 75).

3. ENFLASYONUN GENEL EKONOMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Enflasyon, tarihin çeşitli dönemlerinde dünya ekonomisini ve Türkiye ekonomisini etkileyen makro-ekonomik bir sorun olarak yer almaktadır. "Fiyatlar genel düzeyinin sürekli artması" olarak tanımlanan enflasyon unsuru, tarih boyunca tüm toplumları kapsayan önemli bir ekonomik problem şeklinde ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de son dönemde yaşanan yüksek enflasyon problemi hem kamu kurumlarını hem de işletmeleri olumsuz etkilemektedir. Enflasyon oranının devamlı artması işletmeler için maliyetlerin artmasına sebep olmakta, hizmet üretim sürecinde enerji ve işgücü girdilerini aktif olarak kullanan işletmeler fiyat artışlarından etkilenmektedir ve bu durum işletmeler açısından belirsizlik yaratmaktadır (Yıldız ve Büyükbostancı, 2022: 275).

3.1. Enflasyonun Kaynak Dağılımına Etkileri

Faiz oranları paranın kirası olarak tanımlanmakta ve faiz oranları paranın arz ve talebine göre belirlenmektedir. Paraya olan talep sabit kalırken para arzı azalmaktaysa, faiz oranları yükselmektedir. Faiz oranlarındaki artışın makro-ekonomik değişkenler üzerinde değişken etkileri bulunmaktadır. Makro-ekonomik göstergelerdeki değişimler sosyal dengeyi belirlemekte, bu kapsamda faiz oranlarındaki artış veya azalış, sosyal ve ekonomik göstergeler üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Aslında, yüksek faiz oranları uzun vadede daha düşük üretime ve daha yüksek işsizliğe yol açmaktadır. Yüksek enflasyon ve faiz oranları her ekonomide sorunlara neden olmakta ve yüksek faiz oranları da kaynak tahsisini etkileyerek yatırımları olumsuz etkilemektedir. Yüksek enflasyon, riski ve belirsizliği artırmakta kaynak dağılımını bozmaktadır. Bu kapsamda merkez bankasının piyasaya olan müdahalelerinin bir nedeni de fiyat istikrarının sağlanması içindir (Evren ve Mucuk, 2019: 180).

Enflasyonun yüksek olduğu ülke ekonomilerinde gelir dağılımı ve kaynağın bozulduğu gözlemlenmektedir. Geleneksel yaklaşımlar, gelir dağılımı ile enflasyon arasında ters bir ilişki olduğunu; enflasyon arttıkça gelirin adil dağılımının olumsuz yönde etkilendiğini varsaymaktadır. Enflasyon dönemlerinde paranın değerinin düşmesi, borç verenlerden borç alanlara servet transferine neden olmakta ve gelir dağılımındaki eşitsizliği artırmaktadır. Gerçek enflasyonun beklenenden yüksek olması halinde eşitsizlik ortamı, piyasalarda çok daha fazla olumsuzluğa neden olmaktadır (Berisha vd., 2018: 2).

Enflasyon ve para politikasının eşitsizlik üzerindeki etkilerini inceleyen 2000-2009 seneleri arasında 13 Avrupa ülkesinde yapılan bir çalışmada, düşük enflasyonun kaynak ve gelir eşitsiz dağılımını iyileştirdiğini ve enflasyonu düşürmeye yönelik olumlu yönde etkileri bulunduğunu belirtilmiştir. Buna karşılık, gini katsayısı ile enflasyon arasındaki ilişki araştırılmış ve enflasyonun Gini katsayısını arttırarak gelir dağılımı eşitsizliği üzerindeki etkisini artırdığı tespit edilmiştir (Thalassinou vd., 2012: 137).

3.2. Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkileri

Enflasyon, gelir eşitsizliğini de iki şekilde etkilemektedir, bunlardan ilki; farklı gelir düzeyine sahip hanelerin farklı tüketim sepetleri olabilmekte ve dolayısıyla farklı enflasyon oranlarına maruz kalabilmektedir. Bir örnekle açıklamak gerekirse, gelir düzeyi arttıkça gıdaya harcanan gelirin oranı azalırken, ulaşım harcanan gelirin oranı artmaktadır. Gıda ve ulaşım fiyatları farklı oranlarda değişebildiği için farklı gelir grupları, gelir düzeylerine bağlı olarak farklı enflasyon oranlarıyla karşılaşabilmektedir. Söz konusu etkilerden ikincisi, enflasyon hane halkının tasarruflarından elde ettiği gerçek getiriye etkilemekte ve bu nedenle hane halkı tasarruf oranları gelir düzeyine göre değişmektedir (Ünal ve Doğan, 2021: 310). Bu kapsamda enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki etkilerini araştıran çalışmaların çoğunluğunda, sorunun etkilerinin doğrusal olmadığını, enflasyon düzeyine göre değiştiğini, düşük seviyelerdeki yüksek enflasyonun gelir eşitsizliğinin azalmasına yol açtığını ve enflasyon belirli bir eşiğin üzerine çıktığında gelir eşitsizliğini daha fazla artırdığını ileri sürülmektedir (Ünal ve Doğan, 2021: 310).

Araştırmalar, enflasyonun bir grup gelişmiş ülkede gelir dağılımı üzerinde fazla olumsuz etkisinin gelişmekte olan ülkelere kadar olmadığını ifade etmektedir. Araştırmalar, gelir seviyesi yüksek olanların enflasyondan daha az etkilendiğini, çünkü yüksek gelirli kesimler enflasyondan korunmak, enflasyonun olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak ve bu negatif etkilerden korunmak için gelirlerini çeşitli yatırım araçlarına yönlendirebilmekte; bir başka ifadeyle yüksek gelir seviyeleri ve tasarruf olanakları nedeniyle aslında borç veren olabilmekte ve sermaye kazançlarından faydalanabilmektedir. Ayrıca gelişmiş ülkelerde ücretli işçileri düzenlemeye yönelik tedbirler de etkili olabilmektedir. Dikkate alınması gereken bir diğer olasılık da, en kötü durumda bu gruplara yönelik ücret artışları

enflasyona bağı olabilmekte ve enflasyon oranının üzerinde gelir artışlarının sağlanması bu grup için koruma tedbirleri sağlamaktadır. Bu da bir takım önlemlerin alınması gerektiği anlamına gelmektedir. Bu faktörler, bir grup gelişmiş ülkede artan enflasyon sonucunda gelir eşitsizliğinin genişlemek yerine daralmasına neden olabilecek faktörler arasında yer almaktadır. Ancak gelişmiş ülkeler grubunda enflasyon oranının zaten çok yüksek olmadığı da dikkat çekmektedir. Bu ülkelerde enflasyon oranları çok düşük olmakta; ekonomiyi canlandıracak koruma tedbirleri, gelir dağılımı adaleti üzerinde olumlu etki yaratmaktadır (Çelik ve Erkişi, 2022: 66-67).

3.3. Enflasyonun Tüketime Etkileri

Enflasyonun düşmesi, tüketimin artmasına neden olmakta, yatırımı cazip hale getirmekte ve yatırımcılar dış kaynak kullanımına yönelerek tüketime dayalı hızlı büyüme oranları kaydetmektedir. Öte yandan ortalama ve marjinal tüketimdeki eğilimler değişmese bile yatırımlar cazip olmakta; çünkü fiyatlardaki düşüş, yatırımla elde edilen ürünlerin tüketimini teşvik etmektedir. Bu kapsamda özel tüketimin artması, piyasaları canlandırmakta ve ekonomiyi olumlu yönde etkilemektedir. Diğer taraftan, düşük fiyatlar nedeniyle kişisel tüketimler artsa, gelirler azalma eğilimi gösterse bile tasarruflar artabilmektedir (Ayla ve Kızıltan, 2018: 17-18).

Enflasyon, bir ekonomide genel fiyat düzeyinin sürekli olarak artması, girdi ve ürün fiyatlarının artması olarak bilinmektedir. Enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde, fiyatlar sabit kalsa veya azalsa bile tüketiciler enflasyona maruz kalarak reel fiyatların düşmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda içinde bulunulan enflasyonist dönemde tüketiciler, öncelikle mecburi olmadıkları giderlerini azaltmakta ve zorunlu olan giderleri içinde önlemler almaya yönelmektedir. Bu gelişmeler işletmelerin enflasyondan negatif etkilenebilmesine neden olmaktadır. Enflasyon dönemlerinde işletmeler pazarlama çabalarını gözden geçirmekte ve fiyat, dağıtım, ürün ve reklam gibi farklı pazarlama karması elemanları hakkındaki kararlarını değerlendirmektedir. Çünkü tüketiciler ikame olanağı olan ürünlerde yüksek fiyatlar ödemek yerine daha düşük fiyatlarla küçük miktarlarda satın almayı tercih etmektedir (Erdoğan ve Gürbüz, 2023: 13).

3.4. Enflasyonun Tasarruflara Etkileri

Enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki negatif etkileri yatırım ve tasarruflara da yansımaktadır. Enflasyonist bir ortamda, yatırım yapmaya yetecek kadar büyük olmayan tasarruflar enflasyon tarafından aşındırılmaktadır. Enflasyon dönemlerinde ekonominin sabit gelir olarak adlandırılan sektörü tasarruf edememekte ve tasarruflarını harcamak zorunda kalmaktadır. Ekonomik aktörler üretmek yerine gayrimenkul, altın gibi üretime katkısı olmayan varlıklardaki tasarrufları enflasyondan korunmak ve enflasyon dönemlerinde hızlı gelir artışları sağlamak için kullanmaktadır. Bu şekilde hareket eden birey ve işletmeler enflasyonu daha da hızlandırmaktadır. Yani enflasyon tasarrufları negatif etkilediği gibi tüketimi de teşvik etmektedir. Enflasyon oranlarıyla birlikte para ikamesi ortaya çıkmakta, toplumdaki bireylerin ve işletmelerin spekülasyon yatırım eğilimleri giderek daha karlı hale gelmektedir (Güngör, 2006: 18).

Bir ülkedeki dış ticaret hadlerindeki iyileşme, gelir düzeyindeki artış ve tüketici fiyatlarındaki azalma; yatırımlar ve özel tasarrufları olumlu yönde etkilemektedir (Şengür ve Taban, 2016a: 50).

Buna karşılık hane halkının büyüklüğü, yüksek enflasyon, geçici veya mevsimlik istihdam fazlalığı, eksik istihdam, ve kırsal bölgede ikamet etme gibi faktörlerin hane tasarrufları üzerinde olumsuz etkisi olmaktadır.

3.5. Enflasyonun Dış Dengeye Etkileri

Bir ülkenin dış borcunun sürdürülebilirlik düzeyi, iç ve dış tasarruflar, yatırımlar ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki tarafından belirlenmektedir. Dış borç sayesinde enflasyonsuz ekonomik büyümenin sağlanması, ülkenin istikrarı, uygulanan reformların güvenilirliği ve oluşturulan düzenlemelerden geri dönüş sağlanması dış borcun geri ödeme yüküne bağlı bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle dış borcun marjinal maliyeti = dış borcun marjinal faydası denklemi, dış borcun optimal seviyesini belirlemektedir (Gülcemal, 2021: 197).

Ekonomik büyüme ile dış borç yükü arasında ve ihracat/ithalat oranı ile dış borç arasında nedensel bir ilişki mevcuttur. Enflasyon ile dış borç arasındaki nedensellik ilişkisi; enflasyon arttığında, ulusal paranın değeri düşmekte ve dış borç yükü artmaktadır (Gülcemal, 2021: 210). Bir ülke ekonomisinde dış borçlanma yöntemiyle elde edilen kaynaklar, bir takım hizmetlerin satın alınmasında kullanılarak o ülke ekonomisine aktarıldığında, dış borç ülke içinde bireyler arasında farklı şekillerde dağıılmakta ve

böylece toplam dış borç artmaktadır. Bu durum fiyatlar genel düzeyini giderek daha fazla etkilemekte ve enflasyonist bir etki yaratmaktadır (Türkal, 2003: 397).

Enflasyon bütçe açıklarının artmasına neden olmaktadır. Dış borç ekonomide enflasyona neden olurken aynı zamanda enflasyonu önleyici veya deflasyonist etkilere de sahip olmaktadır. Ülkeler geçmiş borçlarını finanse etmek için talep edilen kredileri kullandıklarında, borç geri ödemeleri nedeniyle ortaya çıkan sermaye çıkışları ekonomik durgunluğa ve deflasyonist etkiye yol açmaktadır (Yenipazarlı ve Demir, 2018: 2).

3.6. Enflasyonun Para ve Sermaye Piyasalarına Etkileri

Enflasyonun yüksek olduğu bir ekonomide fiyat dalgalanmalarını kontrol etmek çok zorlaşmaktadır. Yerli ve yabancı ekonomik yatırımcılar enflasyon ortamında risk almak konusunda isteksiz olmakta; dolayısıyla yüksek getirili araçlara güvenilmesi daha yüksek reel faiz oranlarına yol açmakta bu durum bireylerden ve işletmelerden gelen kredi talebini azaltmakta ve bu da yatırımın azalmasına yol açmaktadır. Yüksek enflasyon, yüksek faiz oranlarına yol açarak sermayenin marjinal getirisini azaltmakta ve yatırımcıları piyasadaki yüksek getirili finansal varlıklara güvenmeye zorlamaktadır. Dolayısıyla ekonomide enflasyon nedeniyle yüksek faiz oranları maliyetleri artırmakta, yatırımın ve üretimin azalmasına, aynı zamanda işsizliğe yol açmaktadır. Enflasyon nedeniyle yükselen faiz oranları da kredi faiz oranlarının yükselmesine neden olmaktadır. Kredi faiz oranlarındaki artış üretici sektörün yatırım kararlarını negatif yönde etkilemektedir (Alacahan, 2011: 50).

Enflasyonun para ve sermaye piyasalarına etkisi; sermaye piyasasında fiyatların artması ve bunun devam etmesi, işletmelerin yeni yatırım yapmak yerine artıştan kar elde etme arayışına girmesine neden olmaktadır. Doğal olarak bu, toplam kar içerisinde faaliyet karının azaldığı bir durum yaratmaktadır. Sermaye piyasasındaki enflasyon, hükümetlerin harcamalar için alternatif finansman seçeneklerini keşfetmesine neden olmaktadır. Bu yöntemlerin en önemlilerinden birisi kamu kurumlarındaki hisselerin satışı veya özelleştirme olup, bütçe açıklarının kapatılmasında bu yöntem de baş vurulmaktadır (Özkan, 2022: 1202).

4. ENFLASYONUN İŞLETMELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Hızla gelişen ekonomik, politik ve sosyal koşullar işletmelerin finansal raporlama üzerinde derin bir etkiye sahip olmaktadır. Enflasyon her ne kadar ekonomik bir sorun olarak görülse de işletme faaliyetlerini ciddi şekilde etkilemekte ve mali tablolara yansımaktadır. Özellikle enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde bir işletmenin mali tabloları yapılan işlemlerin gerçek değerini yansıtmamaktadır. Bu durum mali tabloların doğruluğunu, güvenilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini etkilemekle kalmayıp, tablolara dayanarak yanıltıcı kararlar verilmesine ve paydaşlar açısından işletmeler karşı güvensizliğe sebep olmaktadır (Doğan, 2023: 192).

4.1. Enflasyonun Çalışan Performansının Değerlendirmesine Etkileri

İşletmelerde gerekli planlama, ölçme, değerlendirme ve kontrol fonksiyonlarının yerine getirilmesiyle tüm personelin devamlı gelişimi sağlanmaktadır. Bu doğrultuda iyi bir performans yönetimi sayesinde işletmelerin etkinliği ve verimliliği artırılmaktadır. Artan kamu harcamaları ve enflasyon ülke ekonomilerinde istikrarsızlığa neden olmaktadır, bu tür dönemlerde kamu hizmetlerini siyasi nedenlerle kesmek veya vermemek yerine; enflasyonu yönetmeleri gerektiği ve işsizliği azaltmak, ücretleri artırmak ve kamu hizmetlerini sağlamak, paranın değerini istikrara kavuşturmak için kıt kaynakların mümkün olduğu kadar etkin ve verimli kullanılması gerekmektedir (Yılmaz ve Turan, 2019: 313-314).

İşsizlik oranı ve ekonomik büyümenin dünya sahnesinde önemli makro-ekonomik performans göstergeleri arasında yer aldığı belirtilmektedir. Bunun nedeni, her ülkede uygulanmakta olan makro-ekonomik politikaların ana ve ikincil amaçlardan biri olmasıdır. En önemli üç makro-ekonomik performans ölçütü ekonomik büyüme, enflasyon ve işsizliktir. Bu anlamda ekonomik büyümeyi teşvik edici tedbirler ile işsizliği azaltıcı tedbirler birbirini etkilemekte ve etki kapsamı son derece geniş olmaktadır. Bu nedenle ekonomi politikası önlemlerine karar verirken verimliliği ve etkinliği artırmak amacıyla politika belirleme planlarında çalışan performansı, işletme performansı, işsizlik, enflasyon gibi konularla ilgili gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir (Akcan, 2018: 172). Bu kapsamda makro-ekonomik planların, finansal büyüme, ulaşılabilir fiyat istikrarına, tam istihdam ve diğer makro-ekonomik hedeflere ulaşmak için yapılan hükümet harcamaları ve gelir etkinliklerinin tamamını kapsamasına önem verilmelidir (Sağlam ve Sönmez, 2017: 124).

4.2. Enflasyonun İşletmelerin Yatırım Kararlarına Etkileri

Girişimciler yatırım kararı verirken yatırım yapacakları ülkenin makro-ekonomik durumunu göz önünde bulundurmaktadır. Bir ülkenin önem arz eden makro-ekonomik göstergeleri arasında yer alan enflasyon oranları, faiz oranları ve döviz kurları girişimcilerin bir sonraki yatırımlarını başarılı bir şekilde yapabilmeleri için dikkatle izlemeleri gereken veriler olmaktadır. Pek çok ekonomist, bir ülkedeki yüksek enflasyon oranının iç pazarın geleceğine ilişkin belirsizlik ortamına katkıda bulunduğunu düşünürken, artan sayıda ekonomist enflasyonun ekonomiye fayda sağladığını savunmaktadır. Ekonomik büyümeyi tetiklemenin etkisi de oldukça büyüktür. Tüm ekonomistlerin hem fikir olduğu görüşe göre enflasyon; başta iç piyasa olmak üzere ülke ekonomisinin geleceğine belirsizlik getirmekte ve bu belirsizlik ile ilgili girişimcilerin çok dikkatli olması gerekmektedir (Demiray, 2024: 40).

Merkez bankalarının faiz oranlarındaki indirimin piyasaya sunulan borç verme faiz oranlarını düşürmesi nedeniyle bankacılık sistemi kredi hacimlerinin genişlemesinde önemli rol oynamaktadır. Yurt içi kredilerin yaygınlaşmasıyla beraber nakit piyasada mevcut hale gelmektedir. Bu durum, yerel ekonomik kuruluşların ek harcama seçeneklerine sahip olduğu anlamına gelmektedir. Yurt içinde oluşan talebin yurt içinde üretilen ürünlere yoğunlaşması enflasyonist baskıları doğurmakta ancak yurt içi talebin tümünün yurt içinden karşılanması mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla bu durum ithalatın artmasına ve cari dengenin bozulmasına neden olmaktadır (Akçayır ve Albeni, 2016: 558).

Bankacılık sektöründeki kredi miktarının ülkede işsizliğin azaltılması ve ekonomik büyümenin teşvik edilmesi amacıyla bir politika aracı şeklinde kullanılabilmesi bilinmektedir. Ancak kredi genişlemesi sadece istihdam ve ekonomik büyümeyle değil; aynı zamanda enflasyon ve cari açıklarla da doğrudan ilişkili olmaktadır. Bu durumda; seçici kredi uygulamaları yoluyla ihracat ve yatırıma yönelik finansmana öncelik verilmesi, enflasyonu veya cari açıkları artırmadan istihdam ve ekonomik büyümenin sağlanması için uygun bir politika aracı olabilir (Gür, 2023: 30-31).

Kriz zamanlarında kritik bir politik araç olan yurt içi kredi, yatırımı, talebi ve makro-ekonomik parametreleri etkilemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Büyük miktarda kredi, yatırım ve tüketim faaliyetlerini artırarak ekonomik büyümeye katkıda bulunmakta, dolayısıyla işletmelerin büyümesi ve istihdam fırsatlarının artması yoluyla işsizliğin azalmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak kredi miktarının aşırı artması ekonomide enflasyon riskini artırmakta ve para biriminin değerini düşürmektedir. Bu durum, ithalatın daha pahalı duruma gelmesi nedeniyle daha yüksek enflasyona ve daha yüksek işsizliğe yol açmaktadır. Ayrıca ekonomik aktivitenin yavaşladığı veya durgunluk gösterdiği dönemlerde işsizlik oranları artmakta ve bu da kredi tutarlarını negatif etkilemektedir (Sipahutar vd., 2016: 37).

Enflasyon oranlarının yüksek olduğu ekonomilerde, finansal varlıkların reel değeri düştükçe tasarruf sahiplerinin yatırımlarını değerli arsa, maden gibi gayrimenkul varlıklara yönlendirdiği gözlemlenmektedir. Bu durum ekonomik piyasada tasarrufların düşmesine neden olmakta ve finansal derinleşmeyi olumsuz etkilemektedir. Buna karşılık enflasyonun yüksek olduğu bir ekonomik ortamda finansal hizmetler diğer sektörlerle göre daha yüksek getiri sunmaktadır (Chowdhury, 2002: 22).

Enflasyon sorunu yaşayan ekonomilerde yatırımcıların ve tüketicilerin ellerinde yerel para birimi olması durumunda gelir kaybı yaşanabilmektedir. Bu tür ekonomilerde yatırımcılar ve tüketiciler gelir kaybını önlemek için dolarizasyona ve finansal yatırım araçlarına yönelebilmektedir. Ancak bu tür ekonomilerde dolarizasyon ve finansal yatırım ürünlerinden elde edilen karların tüketici ve yatırımcıların yerel para birimlerine dönmesi enflasyonist baskılara neden olmaktadır. Bu gibi durumlarda tüketicilerin ve yatırımcıların dolarizasyon veya finansal yatırım ürünleri yoluyla kendilerini gelir kaybından korumaya çalışmaları anlamsız olmaktadır. Türk Doları ve BIST100 getirilerinin kısa ve uzun vadede enflasyonist baskılara yol açmasının, ancak altın getirilerinin kısa ve uzun vadede enflasyonist baskılara neden olmamasının temel nedeni; altın fiyatlarındaki dalgalanmalardan daha az etkilenmesidir. Ayrıca altının yatırımcıların uzun vadedeki kayıplarını telafi etme yeteneğinin daha baskın olması, altının belirsizliğinin ve riskinin daha az olması yatırımcıların altına olan güvenini artırarak bu yatırımı yapma olasılıklarını artırmaktadır. Bu sonuç altının ekonomide her zaman güvenilir bir varlık olduğu iddiasını desteklemektedir (Karyağdı ve Aytekin, 2023: 819-820).

4.3. Enflasyonun İşletmelerin Ekonomik Yapılarına Etkisi

Enflasyon, ekonomik büyümeyi teşvik etmek amacıyla ekonomiyi düzenlemek için önemli bir unsurdur. Dolayısıyla enflasyon ekonomik büyümeyi etkileyen faktörlerden biri olmaktadır. Yüksek enflasyon oranları birçok işletme ve üretim üzerinde olumsuz etkiye sahip olmaktadır. Enflasyonun kurumlar vergisi gelirlerini etkilemesi, incelenen dönemde kurumsal verimliliğin yüksek bir büyüme olmadığını göstermektedir. Yüksek enflasyon oranları, satın alma gücünün azalması nedeniyle hayat pahalılığının artmasına neden olmakta, vergi kaçakçılığını teşvik etmekte ve mükelleflerin vergi ödemelerini geciktirmektedir. Ülkemizde kayıt dışı ekonomi yıllık enflasyona paralel olarak artma eğilimi göstermektedir. Bunun sonucunda, sonucunda kurumlar vergisi gelirleri azalmaktadır (Diler, 2020: 547).

Bir ülkede enflasyonun varlığı ülkeye risk ve belirsizlik getirmektedir. Elbette yüksek enflasyon, yüksek belirsizlik ve yüksek risk anlamına gelmektedir. Enflasyonda yatırımcının riski kontrol etme veya etkisini sınırlama yeteneği toplam riski temsil etmekte ve bu riskler sistematik ve sistematik olmayan riskler olarak ikiye ayrılmaktadır. Piyasa riski, satın alma gücü riski, politik risk, faiz oranı riski ve kur riski gibi sistematik riskler girişimciler, yöneticiler ve yatırımcılar tarafından kolaylıkla yönetilemeyen yapısal riskler olarak sınıflandırılmaktadır. Ayrıca finansal riskler, iş/sektör riskleri ve yönetim riskleri gibi sistematik olmayan riskler de kısmen yönetilebilen yapısal olmayan riskler arasında yer almaktadır. Bu risklerin birbirinden bağımsız olduğu düşünülse de aslında birbirlerini etkilemektedir (Hiçyorulmaz ve Akdoğan, 2023: 118).

Ülke ekonomilerinde enflasyon olduğunda işletmeler işletme sermayesi ihtiyaçlarını artırmaktadır. Bu nedenle uygulamada işletmelerin bir sonraki yıl için enflasyonu da dikkate alarak ek işletme sermayesi hesaplaması ve kar payı dağıtımını buna göre planlamaktadır. Kazançlar enflasyon ortamında mükemmel bir gösterge olmamakta, dolayısıyla enflasyon zamanlarında temettü ödemesi sermayenin zayıflamasına neden olabilmektedir. Enflasyon ortamında, nakit fazlası olan işletmeler, paranın satın alma gücünün azalması nedeniyle zarara uğramaktadır. Dolayısıyla enflasyon, kar dağıtım politikasını etkileyen çok önemli faktörlerden biri olmaktadır (Dereli, 2017: 137).

Fiyat istikrarının sağlanamadığı bir ekonomide negatif etkiler ortaya çıkmakta ve fiyatların sürekli değiştiği bir ekonomide, tüm ekonomik aktörler bilinçli kararlar verme yeteneğine sahip olmamaktadır. Enflasyon sorunu yüksek olan ülkelerde büyüme sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ekonomide yüksek enflasyon problemi devam etmekte ve ortalama büyüme hızı düşmektedir. İşgücü piyasasının etkin işleyişini negatif etkilemekte ve ekonominin dış ticaret gücünü azaltmaktadır. Ülkelerin en önemli hedeflerinden birisi piyasalardaki fiyat istikrarını sağlamaktır. Fiyat istikrarı yalnızca düşük enflasyon oranlarıyla değil, bu düşük enflasyon oranının sürdürülebilirliğiyle de ilgili olmaktadır. Bu nedenle fiyat istikrarı, kişilerin ekonomik kararlar verirken enflasyon oranını dikkate almalarına gerek kalmayacak kadar düşük bir enflasyon oranı olarak tanımlanmaktadır. Sosyal ve ekonomik dengenin sağlanması için fiyat istikrarı şarttır (Orhan ve Erdoğan, 2003: 56).

Enflasyonist piyasa koşullarında, enflasyon artmakta iken mal ve hizmet fiyatları da her zaman artmaktadır. Bu durumda işletmenin satış hacmi aynı kalmakta, ancak satış sayısı artmaktadır. Ayrıca, işletme varlıkları ve işletme giderleri tarihi maliyetlerle değerlendirilirse, satışlar aynı olsa bile gider miktarı daha düşük olmakta ve bu durumda işletmenin karı çok daha yüksek olmaktadır. Bu durum işletmenin yüksek vergi faturasıyla karşı karşıya kalmasına neden oluyor. Kar ve yüksek satış rakamları girişimcilere, potansiyel yatırımcılara ve alacaklılara fayda sağlamaktadır. Yüksek vergiler ülke açısından pozitif bir gelişme gibi görünse de gerçekte toplumun her kesimi için negatif bir durumu temsil etmektedir (Doğan, 2023: 191).

4.4. Enflasyonun İşletmelerin Stok Politikalarına Etkileri

Enflasyon süreçlerinde sürekli artan fiyatlar, işletmelerin işletme sermayesi sağlamasını zorlaştırmakta, siparişler yerine getirilmemekte, stoklar azalmakta ve çoğu zaman işletmeler için kredi ve yeni sermaye kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Enflasyon dönemlerinde günlük faaliyetlerin yürütülmesi ve ödemelerin zamanında yapılabilmesi için ihtiyaç duyulan nakit miktarı artmaktadır. Üstelik enflasyon dönemlerinde hisse senetlerinin parasal değerlerinin artmasına rağmen, hisse senetlerine olan taleplerin azaldığı gözlemlenmektedir (Aksoy ve Yalçiner, 2013: 100).

Hammaddelerin belirli bir fiyatta gerekli olması halinde, beklenmedik teslimat süreleri, hammadde kıtlığı nedeniyle belirsiz gelecekler, hammadde kıtlığı nedeniyle artan kayıplar ve tedarikçi uyumunun azalması gibi faktörler; işletmelerin enflasyon zamanlarında çok fazla emniyet stoğu tutmasıyla ilgili

baskı oluşturmaktadır. İhtiyaç duyulan işletme sermayesi miktarı, mevsimsel dalgalanmalar, ekonomik koşullar, stok, satış, tahsilat, kredi durumu gibi koşullara bağlı olarak değişmektedir. Bu ihtiyaç sipariş miktarına bağlı olarak az ya da çok yüksek olmaktadır. Bu kapsamda bazı işletmeler mevsimsel ve ekonomik dalgalanmalara diğerlerine göre daha duyarlı olduğundan, bu işletmelerin işletme sermayesi gereksinimleri dönem-dönem değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda mevsimsel ve döngüsel dalgalanmalara maruz kalan işletmelerin işletme sermayesi ve stok bulundurma ihtiyaçları daha fazla olmaktadır (Erdoğan, 2009: 125).

4.5. Enflasyonun İşletmelerin Üretim Politikasına Etkisi

Üretim süreci sermaye, emek, girişimciler ve doğal kaynaklar olarak adlandırılan üretim faktörlerini kullanmaktadır. Fiyatlar yükseldiğinde üretim maliyetleri artmakta, kar marjları düştüğünde arz düşmektedir. Ayrıca, arzın azalması fiyatların artmasına sebep olarak maliyet enflasyonuna yol açmaktadır. Arzın azalması (arz şoku) ile birlikte üretim sürecinde kullanılan hammadde fiyatlarındaki artış ve maliyetlerin artması nedeniyle meydana piyasalarda enflasyon ortamı oluşmaktadır. Diğer taraftan ithal enflasyon iki farklı şekilde gerçekleşmektedir, bunlardan birincisi; yüksek ithal hammadde fiyatları ve yüksek üretim maliyetleri nedeniyle arzın azalmasıyla ilişkili olmaktadır (Dinler, 2013: 482). Bu kapsamda üretim faktörlerinden biri olan ham petrol fiyatındaki artış, petrol ithalatçısı ülkeler için maliyetleri önemli ölçüde artırmakta ve arz sıkıntısına yol açmaktadır. İthalat enflasyonuna neden olan ikinci faktör ise ülke döviz kurundaki artışlardan kaynaklanmaktadır. Döviz kurunun artması ithalatın maliyetini ve ithal ürünlerin fiyatını artırmakta, bu durum ithalata bağımlı sanayilerin arzı üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Bir diğer ifadeyle döviz kurundaki artış doğrudan ithal malların fiyatlarını artırarak enflasyona yol açmaktadır (Güven ve Uysal, 2013: 141).

Enerji kaynakları sosyo-ekonomik kalkınmanın temel girdisi olduğundan, enerjinin miktarında veya fiyatında beklenmeyen değişiklikler meydana geldiğinde enerji krizleri ortaya çıkmakta ve tüm ekonomiyi ciddi şekilde etkilemektedir. Bu durum fiyatların artmasına neden olmakta, bu da ülkedeki istihdam düzeyine ve enflasyona etki etmektedir. Enerji güvenliği algısı ihracatçı ülkelerin talep güvenliğiyle örtüşmekte, enerji ihracatçısı ülkeler mevcut pazar paylarını koruma ve rota çeşitliliği yoluyla pazar paylarını genişletme hedefi doğrultusunda hareket etmektedir (Dukembayeva, 2011: 7).

Bir ekonominin üretim ölçeğinin genişletilmesiyle üretilen ürün ve hizmetler ekonomik büyüme anlamına gelmektedir. Ayrıca yurt içinde üretilen ürün ve hizmetlerin sınırlar arası hareketi olan dış ticaretin de büyüme üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Dünyada zaman zaman yaşanan krizlerin ve değişimlerin etkisiyle büyüme göstergelerinde negatif sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Krizler, devletin istemeyebileceği işsizlik, enflasyon gibi negatif makro-ekonomik etkiler doğurabilmektedir. İşsizlik ve enflasyon ekonomi literatüründe kritik bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bu iki değişken birçok işletme okulunun temel araştırma konularından biri haline gelmektedir. Devletin genel beklentileri istikrarlı finansal büyüme, işsizlik, düşük enflasyon ve ihracatın ithalatı aşma arzudur. Hükümetler gerekli ekonomi politikalarını belirlerken yatırım, istihdam, üretim, ihracat gibi önemli faktörleri göz önünde bulundurmaktadır. Bu nedenle enflasyon hükümetin temel hedefi olmakta; işsizliğe bağlı yapısal sorunların çözülmesi ve işgücüne katılımın artırılması gerekmektedir. Ayrıca, katma değeri yüksek ürünler üretmek ve uluslararası düzeyde firmalar arasındaki rekabeti güçlendirmek de gerekmektedir. İstikrarlı finansal büyüme için üretime dayalı büyüme modeline öncelik verilmesi gerekmektedir (Kapçak ve Özdemir, 2023: 251-252).

4.6. Enflasyonun İşletmelerin Satış Politikalarına Etkileri

İşletmelerin fiyatlama politikalarına yüksek enflasyon etki etmekte, satılan ürünlerin talep esnekliği düşük olsa bile, ürün kıtlığı dolayısıyla fiyatlara olan müdahale artmaktadır. Ancak bir işletmenin sattığı ürünün talep esnekliği yüksekse, tüketicilerin ürünü satın almaktan kaçınma olasılığı artmakta, bu da fiyatların yükselmesine bir miktarda olsa engel olabilmektedir. Aynı zamanda enflasyonun işletmenin satışları üzerinde olumsuz etkisi olmaktadır. Artan enflasyon, borçlanma sorunu olmayan firmalara olumlu yansımaktadır. Dolayısıyla bir işletme yükselen fiyatlar karşısında sabit tutarda kredi çektiğinde, aldığı borç enflasyon tarafından aşındırılmaktadır. Ancak enflasyon oranı yükselmeye devam ederse işletmeler artık krediyle satış yapmak istememekte, bu durum işletmenin likidite yapısını bozmaktadır (Yıldız ve Büyükbostancı, 2022: 278).

İşletmelerin ürünlerini tanıtmak için satış promosyonlarına ve reklam kampanyalarına odaklanmaları ve tüketici davranışlarına cevap veren satış politikaları oluşturmaları gerekmektedir. Ayrıca araştırma ve geliştirmeye odaklanmak ve yeni hizmet politikalarını hayata geçirmek gerekmektedir. Karlılığın

artması için maliyetler düşürülmekte; enflasyon planları uygulanarak satış, uygun üretim, fiyat ve ücret politikaları geliştirilmektedir (Yıldız ve Büyükbostancı, 2022: 284).

Enflasyonun gelir tablosu üzerindeki etkisinin araştırılması ve gerekli düzeltmelerin yapılması gerekmektedir. Enflasyon ilerledikçe ve fiyatlar yükseldikçe işletmenin satışları artmaktadır. Bu artışın doğru olup olmadığına paranın satın alma gücü ve satılan ürün miktarı dikkate alınarak karar verilmektedir. Aksi takdirde yanlış anlaşılmalara meydana gelmektedir. Benzer şekilde enflasyonun erken dönemlerinde özsermaye, bazı giderler ve amortismanların gerçek değerinden düşük görünmesi nedeniyle brüt kar, gelir tablosunda daha yüksek görünmektedir. Birincisi, eğer bir işletme enflasyonun yüksek olduğu bir yılda faaliyet gösteriyorsa, yanlış anlaşılmalara önlemek için enflasyon oranını doğru bilmesi ve mali raporların enflasyon düzeltmeleriyle karşılaştırılarak gerçeği daha doğru yansıtması gerekmektedir. Aksi takdirde tabloyu görüntüleyenler yanıltıcı bilgiler görebilmektedir (Gökçen, 2004: 19). Fiyatlar genel düzeyinin değiştiği zamanlarda doğru bir şekilde kar elde etmek mümkün olmamaktadır. Gelir tablosu, işletmelerin hasılatını, satılan ürünlerin maliyetini, faaliyet giderlerini, gelir ve giderlerini, kar ve zarar öğelerini doğru bir şekilde gösterdiği sürece doğru yorumlanmaktadır. Geleneksel muhasebe ilkelerine göre hazırlanan gelir tabloları, fiyatların nispeten istikrarlı olduğu durumlarda avantajlı olmaktadır (Çabuk ve Lazol, 2018: 294).

4.7. Enflasyonun İşletmelerin Kar Dağıtım Politikalarına Etkileri

İşletmenin likidite durumu, kar rakamlarının yıllar içindeki istikrarı, işletme için karlı yatırım fırsatları, işletme ortaklarının vergi durumu, ortaklık yapısı, işletmenin borcunu geri ödeme ihtiyacı ve ülke enflasyonu oranı vb. pek çok faktörün etkisi bulunmaktadır. Bir işletmenin faaliyetleri temettü politikasını etkilemektedir. Bu bağlamda, hissedarlara dağıtılan temettüler işletmeden sermaye çıkışına yol açtığından, kar dağıtımını işletmenin likidite durumuyla yakından ilgili olmaktadır. İşletmenin faaliyet gösterdiği ülkenin enflasyon oranı da temettü politikasını etkilemektedir. Bu nedenle enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde işletmeler finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek için daha küçük temettü ödeyebilmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2012: 265-267). Ayrıca, Kar payı politikasını belirlerken yöneticiler için en büyük zorluk; kar payı dağıtım kararları üzerindeki etkiyi analiz etmek, değerlendirmek ve ardından işletme için en avantajlı kar payı dağıtım yöntemi, zamanlaması ve şekline; hem işletme hem de hissedarlar için hangi yolun en faydalı olduğuna karar vermektir (Kendirci, 2020: 85).

Hisse senedi piyasası bakımından, kar payı geliri kazanmak isteyen yatırımcılar, yüksek enflasyon nedeniyle satın alma gücü kaybı nedeniyle mevcut veya gelecekteki kar payından memnun kalmamaktadır. Bu durum hisse senedi alıp temettü geliri elde eden yatırımcıların tercihlerini değiştirebilmektedir. Sonuç olarak borsaya olan ilgi azalmakta; kar bekleyen hisse senedi yatırımcılarının kararları enflasyonun etkisiyle değişebilmektedir. Enflasyonist ortam, kurumsal yönetimin yatırımcılara kar payı dağıtımını konusunda farklı kararlar almasına neden olabilmektedir. Yani enflasyon dönemlerinde işletmeler hem artan fonlama ihtiyaçlarından bir yandan da gelecek dönemlerin belirsizliğinden korunmak için cari dönem karlarını dağıtmak yerine kendi bünyelerinde tutmak istemektedir. Öte yandan enflasyon ortamı nedeniyle artan karlar ve varlık fiyatları, yatırımcıların daha yüksek kar payı beklentisine girmesine neden olmaktadır. Bu nedenle işletmeler ve yatırımcılar arasındaki beklenti farklılıkları, taraflar arasında anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında, işletmelerin ve yatırımcıların enflasyon dönemlerinde etkili kararlar alabilmesi için enflasyonun kar payı ödemeleri üstündeki etkisinin doğru belirlenmesi büyük önem taşımaktadır (Boztosun ve Yıldırım, 2024: 190).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Enflasyon dünyada olduğu gibi Türkiye ekonomisini olumsuz yönde etkileyen en önemli ekonomik gelişmelerden biridir. Enflasyondan kamu kurumları, işletmeler ve toplum tüm kesimleri olumsuz etkilenebilmektedir. Ayrıca enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde gelir dağılımı bozulmakta, istikrarsızlık artmakta, işsizlik, riskler belirsizlikler, kaynak dağılımında eşitsizlikler artmaktadır. Dolayısıyla Enflasyonun önlenmesinde tüm ilgili tarafların destek ve dayanışma içerisinde hareket etmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Enflasyon gelişmiş ülkelerdeki gelir dağılımı oranı yüksek olduğu için ülkeye ekonomisini çok daha az etkilemekte, Ayrıca bu tür gelişmiş ülkelerdeki Enflasyonun yıkıcı etkileri daha az olmaktadır. Buna karşılık gelişmiş ülkelerde enflasyonun etkileri ve meydana gelen sorunlar çok daha fazla sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerin enflasyon konusunda çok daha planlı, sistemli, birlikte ve dayanışma içerisinde hareket etme zorunlu bulunmaktadır. Diğer bir

anlatımla sadece kamunun önlem alması, işletmelerin bağımsız hareket etmesi, toplumun piyasa durumuna göre önlemler almaması enflasyonun gittikçe daha fazla derinleşmesine neden olmaktadır.

Enflasyonun yüksek olduğu ekonomilerde fiyat dalgalanmalarını, ekonomideki daralmaları, istikrarsızlıkları, eksik istihdama, dengesiz gelir dağılımını önlemek çok daha zor hale gelmektedir. Ülkelerin enflasyonla mücadelede kendi kaynaklarını üretememesi durumunda yurt içinden veya yurt dışından alınan yüksek faizli krediler; enflasyonun çok daha fazla derinleşmesine, ekonominin küçülmesine, piyasalarında alınmasına ve toplumun sosyal yapısının bozulmasına neden olabilmektedir.

Küreselleşen dünyada enflasyonun bir ülkedeki artışı, tüketicilerin mal tedarikinde veya ürünlerin satışında yurt dışını tercih etmeleri dolayısıyla ülke ekonomisine olan katkıları azalmakta ve bütçenin açıklarının artmasına neden olmaktadır. Enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde mümkün olduğunca kredilerle enflasyonu gidermek yerine, ülke içerisinde ve tüm kesimler tarafından birlikte alınacak önlemlerle enflasyonun etkilerinin azaltılması gerekmektedir.

Enflasyon ilgili ilkelere belirsizlik ve risk getirmektedir. Belirsizlik ve risk sermayenin ve yatırımların farklı ülkeleriyle gitmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla enflasyonun yıkıcı etkilerini çok daha fazla arttırmamak için kalıcı ve tüm kesimleri teşvik edecek politikaların oluşturulması yararlı olabilir.

Enflasyonun önlenmesinde ülkenin yer altı kaynaklarının, beşeri sermayesinin, yaratıcı girişimcilerinin, ticari altyapısının ve yeni teknolojilerin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve inovasyonlara, yeni buluşlara, karlı alanlara teşvikler verilmesi gibi uygulamaların önemli katkıları olabilir.

Sonuç olarak bu kapsamda daha sonra yapılacak olan çalışmalarda; enflasyon, büyüme, istihdam, uluslararası ticaret, bütçe, yatırımlar, yeraltı kaynakları, yeni teknolojiler gibi konuların çalışma kapsamına eklenmesinin alana katkısı çok daha fazla olabilir.

KAYNAKÇA

- Akcan, A. T. (2018). İstihdam oluşturmeyen büyümenin Türkiye ekonomisinde geçerliliği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 171-183. <https://dx.doi.org/10.20491/isarder.2018.424>
- Akçayır, Ö., & Albeni, M. (2016). Türkiye’de kredi genişlemesinin cari açığa etkisi: Sınır testi yaklaşımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 557-583.
- Aksoy, A., & Yalçın, K. (2013). *İşletme sermayesi yönetimi* (5. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Alacahan, N. D. (2011). Enflasyon, döviz kuru ilişkisi ve yansımaları: Türkiye’de the relationship between inflation, exchange rate and pass through: Turkey. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 49-56.
- Aslan, B. K. (2023). Gelir dağılımı kavramı ve gelir dağılımına ilişkin literatür üzerine bir inceleme. *Sosyal Bilimlerde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-V*, Editör: Ali Şahin, Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub401>.
- Ayla, D., & Kızıltan, A. (2018). Türkiye’de enflasyon, tüketim ve tasarruf ilişkisinin ekonometrik analizi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 13-41.
- Berisha, E., Meszaros, J., and Olson, E. (2018). Income inequality, equities, household debt, and interest rates: Evidence from a century of data. *Journal of International Money and Finance*, 80, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2017.09.012>
- Boztosun, D., & Yıldırım, A. (2024). Enflasyonun kar payı ödemelerine etkisi: bist üzerine bir uygulama. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (42), 189-206. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1376785>
- Ceylan, A., & Korkmaz, T. (2012). *İşletmelerde finansal yönetim*. Ekin Basım Yayın Dağıtım, Gözden Geçirilmiş 12.
- Chowdhury, A. (2002). Does inflation affect economic growth? The relevance of the debate for Indonesia. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 7(1), 20-34. <https://doi.org/10.1080/13547860120110452>.
- Çabuk, A., & Lazol, İ. (2012). *Mali tablolar analizi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

- Çelik, D., & Erkişi, K. (2022). Gelişmiş ülkelerde enflasyonun gelir dağılımı üzerine olan etkisinin panel veri analizi ile incelenmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(2), 53-68. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1076434>
- Demiray, A. (2024). Enflasyon belirsizliği girişimci kararları ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Söke İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 40-46.
- Dereli, D. D. (2018). Türkiye'de döviz kuru ile enflasyon arasındaki ilişkinin analizi (2005-2017). *Electronic Turkish Studies*, 13(30), 137-150. DOI: 10.7827/TurkishStudies.14427
- Diler, H. G. (2020). Türkiye'de ekonomik özgürlük endeksi ve enflasyonun kurumlar vergisi geliri üzerindeki etkisi. *Econder International Academic Journal*, 4(2), 530-550. <https://doi.org/10.35342/econder.665074>.
- Dinler, Z. (2013). *İktisada giriş* (19. Baskı). Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Doğan, Ö. (2023). Enflasyon muhasebesi ile ilgili yasal düzenlemelerin finansal raporlama çerçeveleri kapsamında karşılaştırmalı değerlendirilmesi. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 190-209.
- Dukembayeva, A. (2011) *Enerji politikaları bağlamında kalkınma perspektifinden Türkiye Kazakistan ekonomik ilişkileri*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. (280849), SB Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Erçakar, M. E., & Güvenoğlu, H. (2018). Türkiye'de gelir dağılımı ve sosyal koruma harcamalarına bir bakış. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 1, 38-53.
- Erdoğan, M. (2009). *Finansal yönetim* (4. Baskı), Aktif Yayınevi.
- Erdoğan, Z., & Gürbüz, E. (2023). Enflasyon dönemlerinde pazarlama karması uygulamalarını etkileyen küçültme enflasyonu (shrinkflation) ve nitelik kaybı enflasyonu (skimpflation) stratejileri. *Journal of Politics Economy and Management*, 6(2), 1-20.
- Evren, S., & Mucuk, M. (2019). Faiz ile enflasyon arasındaki ilişkinin test edilmesi: Türkiye örneği 1980-2018. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42.1), 180-187.
- Gökçen, G. (2004). Enflasyonun mali tablolar analizine etkileri. *Mali Çözüm Dergisi* (69), 14-25.
- Gülcemal, T. (2021). Dış borç kullanımı ve ekonomik büyüme: Türkiye için ekonometrik bir analiz. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (Özel Sayı), 194-212. <https://doi.org/10.53487/ataunisobil.892327>
- Güngör, İ. A. (2006). *Enflasyon beklentilerinin oluşum şeklinin enflasyon üzerindeki etkileri ve dezenflasyon programı uygulamasındaki sonuçları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. (186877), SB Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Gür, (2023). Yurtiçi kredi hacmi ile işsizlik ilişkisi: Türkiye örneği. *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, 46, 23-33. DOI: <https://doi.org/10.17740/eas.soc.2023.V46.02>.
- Güven, E. T. & Uysal, D. (2013). Türkiye'de döviz kurlarındaki değişim ile enflasyon arasındaki ilişki (1983-2012). *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 5(9), 141-156. <https://doi.org/10.20990/aacd.04627>
- Hiçyorulmaz, E., & Akdoğan, H. (2023). Enflasyonun işletme finansal tabloları üzerindeki etkileri. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 4(2), 114-128.
- Kapçak, S., & Özdemir, İ. (2023). Gelişmekte olan ülkelerde dış ticaret, işsizlik ve enflasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: panel veri analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 243-254. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1239584>
- Karaman, B., & Özçalık, M. (2007). Türkiye'de gelir dağılımı eşitsizliğinin bir sonucu: çocuk işgücü. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 25-41.
- Karyağdı, N. G., & Aytekin, İ. (2023). Finansal yatırım araç getirileri ve enflasyon ilişkisi: Türkiye örneği (2005-2023). *Alanya Akademik Bakış*, 7(2), 809-822. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.1176464>

- Kendirci, R. (2020). *İşletmelerde kar payı dağıtım politikalarını etkileyen işletmeye özgü ve makro-ekonomik faktörlerin belirlenmesi: Borsa İstanbul temettü endeksi üzerine bir uygulama*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]., (620125), SB Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.
- Orhan, O. & Erdoğan, S. (2003). *Para politikası*. Avcı Ofset.
- Özkan, Ö. (2022). Sermaye piyasası enflasyon teorisinin analizi: Bankacılık sektörü üzerinden Türkiye örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 1201-1212. DOI: <https://doi.org/10.20491/isarder.2022.1436>
- Peçe, M. A., Ceyhan, M. S., & Akpolat, A. (2016). Türkiye’de gelir dağılımının ekonomik büyümeye etkisi üzerine ekonometrik bir analiz. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 135-148.
- Sağlam, Y. & Sönmez, F. E. (2017). Finansal gelişme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: avrupa geçiş ekonomileri örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 121-140. DOI:10.17153/oguiibf.298769.
- Sipahutar, M. A. (2016). Effects of credit on economic growth, unemployment and poverty. *Jurnal Ekonomi Pembangunan: Kajian Masalah Ekonomi Dan Pembangunan*, 17(1), 37-49. DOI: 10.23917/jep.v17i1.1651
- Şengür, M., & Taban, S. (2016). Türkiye’de hanehalkı tasarruflarının gelir dışındaki belirleyicileri. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-53. <https://doi.org/10.17541/oebybd.84848>
- Türkal, H. (2003). İç ve dış borçlanmanın ekonomi üzerindeki etkilerinin karşılaştırılması. *Maliye Seçme Yazıları, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ni Geliştirme Vakfı*, 379-414.
- Ünal, İ. B., & Doğan, M. K. (2021). Türkiye’de enflasyonun gelir eşitsizliğine etkisinin mikro düzeyde analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 77(2), 309-332. <https://doi.org/10.33630/ausbf.1039511>
- Yenipazarlı, A., & Demir, E. (2018). *Politik istikrar döneminde dış borçların enflasyon üzerindeki etkisi: Türkiye üzerine ampirik analiz*. 1-14.
- Yıldız, D., & Büyükbostancı, A. (2022). Lojistik sektöründe enflasyonun işletme stratejilerine etkisi: Ordu ve Samsun örneği. *Asya Studies*, 6(22), 275-286. <https://doi.org/10.31455/asya.1180414>
- Yılmaz, V., & Turan, A. (2019). Kamuda performans yönetiminin önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(46), 313-342.